

**Získajte viac z rozhovorov
s odborníkmi na zdravotnú
starostlivosť pre ľudí
s metastatickou rakovinou
tráviaceho traktu (GI)**

(mCRC - metastatickým kolorektálnym
karcinómom/ mGC - metastatickým
karcinómom žalúdka /mPAC
- metastatickým karcinómom
pankreasu)

Program MyDialogue

Vitajte v programe MyDialogue

Program MyDialogue je súčasťou programu „Podporte harmonizované postupy pre lepšie prežívanie pacientov (SHAPE)“, poskytujúceho ľuďom s metastatickou rakovinou tráviaceho traktu (GI) podporu v oblasti životného štýlu. Túto brožúru sme vypracovali s významným príspevkom od ľudí trpiacich rakovinou, obhajcov práv pacientov a odborníkov na rakovinu.

Niekedy vám rozhovory so zdravotníckym personálom o vašom rakovinovom ochorení môžu spôsobiť zmätok a ohromenie. Často bývate zavalení množstvom informácií. Možno existujú skutočnosti týkajúce sa vášho zdravotného stavu, o ktorých nechcete hovoriť. Možno je pre vás ťažké premýšľať o budúcnosti alebo viesť rozhovory o pláne vašej liečby.

Program MyDialogue vám pomôže zjednodušiť tieto rozhovory a podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré ovplyvnia váš život a zdravie.

Váš lekár pozná liečbu, ktorú vám môže ponúknuť, jej riziká i prínosy. Svoje telo poznáte. Prichádzate s vlastnými, osobnými skúsenosťami, hodnotami a cieľmi. Viete, čo od svojho života očakávate. Môžete sa podieľať na

rozhodnutiach týkajúcich sa vašej liečby v tej miere, v akej to chcete a dokážete, – spolupracovať s vaším lekárom alebo zdravotnou sestrou.¹⁻⁴

Cieľom publikácie MyDialogue je pomôcť vám pri komunikácii so zdravotníckym personálom, aby prijímané rozhodnutia o vašej zdravotnej starostlivosti zohľadnili v čo najväčšej miere vaše predstavy.

Vypracované so špeciálnymi príspevkami od:

- *Alberto Sobrero, onkológ, Taliansko*
- *Claire Taylor, onkologická zdravotná sestra, Spojené kráľovstvo*
- *Barbara Moss, bývala pacientka s mCRC a obhajkyňa práv pacientov – Digestive Cancers Europe*
- *Mark Moss, zástupca pacientov, opatrovatel' – Digestive Cancers Europe*
- *Maja Juznic Sotlar, obhajkyňa práv pacientov – Digestive Cancers Europe*

Obsah brožúry MyDialogue

Spoločné rozhodovanie: Spolupráca s vaším lekárom pri prijímaní rozhodnutí, ktoré sú najlepšie pre vás

- Čo je spoločné rozhodovanie?
- Ako sa zapojiť do spoločného rozhodovania so svojím lekárom?

Príprava na rozhovor so zdravotníckym personálom

- Ako vyťažiť čo najviac z rozhovoru so zdravotníckym personálom?
- Ako sa pripraviť na návštevu lekára?
- Aké mám osobné skúsenosti, ciele a hodnoty?

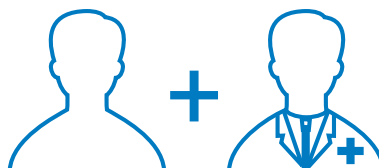
Vyhodnotenie plánu vašej liečby v čase medzi návštevami lekára

- Spýtal som sa pri poslednej návšteve na všetko, čo som chcel?
- Vyhovuje mi plán mojej liečby?
- Čo sa bude diať ďalej?

Slovník pojmov

NAJLEPŠIE
TIPY

Pokiaľ ide o rakovinové ochorenie, žiadna otázka nie je hlúpa – môžete sa pýtať na všetko, čo by ste sa chceli dozvedieť!

Spoločné rozhodovanie: Spolupráca s vaším lekárom pri prijímaní rozhodnutí, ktoré sú najlepšie pre vás

Spoločné rozhodovanie je konverzácia pacienta a zdravotníckeho pracovníka, pri ktorej spoločne prijímajú rozhodnutia o zdraví, pričom sa berú do úvahy:⁵

- vaše preferencie, osobné skúsenosti, ciele a hodnoty
- dostupné druhy liečby ponúkané vaším lekárom na základe jeho znalostí a potenciálne riziká a prínosy každej takejto liečby – vždy máte na výber z viacerých možností.

Keď prídete k lekárovi, asi máte za cieľ viesť zmysluplnú diskusiu, z ktorej naplno vyťažíte z odbornosti a poznatkov lekára a zároveň získate odpovede na otázky, ktoré vás trápia alebo porozprávate sa o tom, čoho sa obávate.⁶

Ako pacient sa môžete podieľať na spoločnom rozhodovaní o liečbe, ak o to máte záujem. Nieкто sa však môže rozhodnúť, že nechce prevziať takúto aktívnu úlohu pri rozhodovaní. Bez ohľadu na to, čo si vyberiete, pozitívna a otvorená komunikácia s lekárom vám pomôže dospieť k rozhodnutiam, ktoré sú pre vás prospešné.

NAJLEPŠIE
TIPY

Možno budete chcieť niekoho zobrať so sebou, aby vás na stretnutiach s lekárom podporil.

Pacient

Odborník na vlastný život

Poznám svoje telo a osobné potreby a ciele. Chcel by som pochopiť, aký vplyv na môj život budú mať rôzne možnosti liečby

Lekár

Odborník na zdravotnú starostlivosť

Poznám rôzne možnosti liečby, ktorú možno navrhnúť – a chcem vám pomôcť pochopiť riziká a prínosy každej z nich

Zdieľanie: Vy a lekár sa podelíte o svoje skúsenosti.

Podelite sa o to, čo je pre vás dôležité – o vaše skúsenosti, ciele a hodnoty – a lekár vám pomôže pochopiť rôzne možnosti liečby a potenciálne riziká a prínosy každej z nich.

Príklady otázok

Aké možnosti liečby mám k dispozícii?

Aké sú riziká a prínosy/výhody a nevýhody každej z týchto možností?

Čo očakávam od svojho plánu liečby?

Na čom mi najviac záleží?

Diskusia: Spoločne prediskutujete potenciálnu liečbu a starostlivosť na základe dostupných dôkazov a vašich osobných hodnôt a možností.

Príklady otázok

Ako tieto rôzne možnosti ovplyvnia môj život?

Čo tieto možnosti znamenajú pre mňa osobne?

Aké riziká som ochotný/-á podstúpiť?

Aké môžu byť vedľajšie účinky?

Dohoda: Spolu rozhodnete o najvhodnejšom pláne liečby a zdravotnej starostlivosti.

Príprava na užitočné rozhovory so zdravotníckym personálom

Ak sa pripravíte na stretnutie s lekárom, môže vám to pomôcť zmysluplne viesť rozhovor o možnostiach liečby a osobných skúsenostiach. Platí to najmä vtedy, ak často cítite zmätok a ohromenie.

Možno bude dobré začať tým, že sa zamyslíte nad otázkami a obavami, ktoré vás trápia. Tie sa môžu týkať plánu vašej liečby alebo toho, ako vaša diagnóza rakoviny tráviaceho traktu (mCRC/ mGC/ mPAC ovplyvní váš život.

Moja diagnóza:

- Čo v mojom prípade znamená moja stanovená diagnóza (rakovina tráviaceho traktu)?
- Akú mám šancu dostať sa z toho?
- Čo sa bude diať ďalej?
- Môžem si nejaké správy vziať aj domov?
- Môžem požiadať o názor ďalšieho odborníka?

Moje záväzky:

- Môžem pokračovať v práci, ak by som chcel/a?
- Bude mať moja diagnóza a zdravotná starostlivosť vplyv na moju rodinu?
- Bude mať moja diagnóza a zdravotná starostlivosť vplyv na moje koníčky?

Moja sieť podpory:

- Budete mojím hlavným kontaktným miestom?
- Kto iný by ešte mohol odpovedať na moje otázky?
- Je pre mňa dostupná ešte nejaká ďalšia podpora?
- Je poradenstvo k dispozícii pre mňa a moju rodinu?

Zmeny:

- Zmení sa môj vzhľad?
- Zmení sa môj apetít?
- Čakajú ma ešte nejaké ďalšie zmeny?

Každý človek je iný a každý má jedinečné skúsenosti – toto sú len návrhy otázok, nie ich podrobný zoznam.

NAJLEPŠIE
TIPY

Možno by bolo dobré nahrať si svoje stretnutie s lekárom a vrátiť sa k nemu neskôr. Spýtajte sa lekára, či by mu to nevadilo.

Využite tento priestor a spíšte si vlastné otázky a obavy, ktoré vás trápia najviac...

NAJLEPŠIE
TIPY

Zaobstarajte si špeciálny zápisník, do ktorého si zapíšete otázky, ktoré vás napadnú – a vezmite si ho so sebou na stretnutie s lekárom!

Zhodnotenie, ako vám vyhovuje váš plán zdravotnej starostlivosti

V čase medzi návštevami lekára si možno budete chcieť vyhradiť čas na:

- zamyslenie sa, ako vám naposledy dopadol termín návštevy
- zhodnotenie, ako vám váš plán starostlivosti vyhovuje – s ohľadom na vaše vlastné preferencie, ciele a hodnoty
- premyslenie a naplánovanie ďalšej návštevy.

Po návšteve lekára:

- Spýtal/-a som sa na všetko, čo som chcel?
- Je ešte niečo, čomu nerozumiem?
- Existujú medicínske pojmy, ktoré si chcem vyhľadať? (na začiatok si pozrite glosár pojmov na konci tejto brožúry).

Môj doterajší plán starostlivosti:

- Rozumiem svojomu plánu starostlivosti?
- Zodpovedá tento plán mojim osobným cieľom a preferenciám?
- Zaberá mi liečba a chcem v nej pokračovať?
- Pociťujem vedľajšie účinky a viem, ako si s nimi poradiť?

Moja ďalšia návšteva lekára:

- Kedy a kde bude moja ďalšia návšteva?
- Je niečo, čo môžem urobiť, aby som sa pripravil/-a na ďalšiu návštevu (napr. sledovanie príznakov a vedľajších účinkov liečby)?
- Chcem sa ešte niečo spýtať na ďalšej návšteve?

Každý človek je iný a každý má jedinečné skúsenosti – toto sú len návrhy otázok, nie ich podrobný zoznam.

NAJLEPŠIE
TIPY

**Je dobré požiadať
zdravotníckeho pracovníka
o závery z vášho sedenia**

Využite tento priestor a zapíšte si prípadné ďalšie otázky alebo obavy, ktoré vám napadnú...

NAJLEPŠIE
TIPY

**Ak to považujete za potrebné,
môžete kedykoľvek požiadať
o ďalší odborný názor**

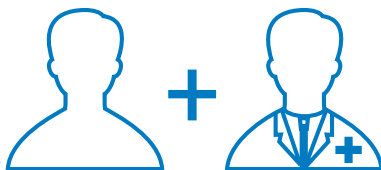
Slovník pojmov

Tento glosár slúži na pochopenie niektorých najčastejšie používaných pojmov súvisiacich s metastatickou rakovinou tráviaceho traktu (mCRC - metastatickým kolorektálnym karcinómom/ mGC - metastatickým karcinómom žalúdka/mPAC - metastatickým karcinómom pankreasu)

Zoznam nie je úplný zdravotnícky personál môže používať aj iné pojmy.

- **Abdomen** – časť tela, kde sa nachádza žalúdok, črevá a iné orgány, bežne sa nazýva brucho
- **Adjuvans** – pomocná látka, ktorá pomáha alebo zlepšuje účinok danej liečby (napríklad po chirurgickom zákroku môže byť ako adjuvans podávaná chemoterapia)
- **Biopsia** – odobranie časti tkaniva alebo buniek z tela na vyšetrenie. Vyšetrenie umožňuje lekárovi posúdiť, či je ochorenie prítomné
- **Krvný test** – vyšetrenie, ktorým sa testuje vzorka krvi. Zvyčajne sa vykonáva na pomoc pri diagnostike alebo na získanie bližších informácií o ochorení
- **Chemoterapia** – druh liečby používaný na zastavenie rastu rakovinových buniek buď usmrtením týchto buniek, alebo zastavením ich delenia
- **Kolon (hrubé črevo)** – dlhý orgán podobný hadici – časť tráviacej sústavy, kde sa z natráveného jedla odvádza voda
- **Kolonoskopia** – vyšetrenie, pri ktorom lekár zavedie do tela prístroj podobný hadičke, aby mohol vyšetriť hrubé črevo
- **Kolostómia** – operatívny zákrok, pri ktorom sa urobí vývod hrubého čreva na povrch brucha. Umožní odvádzanie stolice z tela
- **Endoskopia** – vyšetrenie, pri ktorom lekár zavedie do tela prístroj podobný hadičke, aby priamo prehliadol telesnú dutinu
- **Prvá línia, druhá línia** – liečba v prvej línii je štandardná, preferovaná alebo liečba prvej voľby podávaná pri ochorení; váš lekár vám neskôr môže navrhnúť liečbu v druhej línii, alebo tretej, ak prvá nie je účinná
- **Genetické testovanie** – druh vyšetrenia poskytujúci informácie o génoch osoby – môže sa použiť pri diagnóze niektorých typov rakoviny
- **Ileostómia** – operatívny zákrok, pri ktorom sa časť čreva, nazývaná ileum, vyvedie na povrch brucha. Umožní odvádzanie stolice z tela
- **Ileus** – stav, pri ktorom dochádza k nedostatočnému pohybu čriev
- **Metastatická rakovina** – rakovina, ktorá sa rozšírila z primárneho miesta do iných častí tela

Ak váš lekár alebo zdravotná sestra povie slovo, ktorému nerozumiete, požiadajte, aby vám ho jednoducho vysvetlili

- **Paliatívna starostlivosť** – starostlivosť poskytovaná na zlepšenie kvality života pacientov a rodín, ktorí musia čeliť chorobe ohrozujúcej život
- **Peritoneum** – výstelka pokrývajúca stenu brucha a vnútorné orgány v dutine brušnej
- **Polyp v hrubom čreve** – malý výrastok na výstelke hrubého čreva alebo konečníka – väčšinou nie je rakovinotvorný, hoci niektoré typy polypov môžu byť. Z tohto dôvodu je dôležité, aby bol odstránený
- **Rádioterapia** – druh liečby využívajúci vysokoenergetické žiarenie na usmrcovanie rakovinových buniek a zabránenie ich ďalšiemu rastu a deleniu
- **Rektum** – posledná časť tráviacej sústavy, končiaca v konečníku
- **Hemikolektómia** – chirurgický zákrok na odstránenie časti hrubého čreva
- **Spoločné rozhodovanie** – rozhovor medzi pacientom a jeho lekárom s cieľom spoločne vybrať vhodnú zdravotnú starostlivosť
- **Stómia** – otvor na povrchu brucha, operatívne vytvorený na vyvedenie odpadových látok z tela. Je výsledkom kolostómie alebo ileostómie
- **Terminálna starostlivosť** – starostlivosť poskytovaná kriticky chorej osobe

Zoznam užitočných informácií pre ľudí s rakovinou tráviaceho traktu a ich blízkych, priateľov, opatrovateľov.

NIE RAKOVINE

(uverejnené so súhlasom Aliancie Nie rakovine, 2022)

www.nierakovine.sk

Sme patientska aliancia NIE RAKOVINE, ktorá obhajuje práva onkologických pacientov. Spájame všetkých, ktorí chcú zlepšiť onkológiu na Slovensku, podporujeme primárnu prevenciu a včasnú diagnostiku. Pomáhame onkologickým pacientom a ich príbuzným zvládnuť náročné situácie - poskytujeme psychickú podporu, sociálne poradenstvo a praktické rady ako zvládať liečbu.

☎ bezplatná patientska infolinka:
0800 800 183

📘 facebook.com/nierakovine

📷 instagram: instagram.com/nie_rakovine
patientska poradňa online:

www.nierakovine.sk

Nie ste
v tom sami

pre viac informácií stiahnite TENTO QR kód

PACIENTSKE PORADNE

... kde bývalí pacienti radia súčasným

Národný onkologický ústav

Klenová 1, Bratislava

Konzultácie: pondelok, utorok a streda
9.00 - 12.00 / hlavná budova, 2. poschodie

Východoslovenský onkologický ústav

Rastislavova 43, Košice

Konzultácie: streda 9.00 - 12.00
Poradenská miestnosť na -1. poschodí

Fakultná nemocnica Nitra - Onkologický pavilón

Špitálska 6, Nitra

Konzultácie: streda 9.00 - 12.00
Poradenská miestnosť na 2. poschodí
oproti výťahom

Fakultná nemocnica Trnava - Onkologická klinika

A. Žarnova 11, Trnava

Konzultácie: streda 9.00 - 12.00
ambulancie klinickej onkológie,
miestnosť č. 15

Fakultná nemocnica Prešov

Jána Hollého 14, Prešov

Konzultácie: streda 9.00 - 12.00
odd. klinickej onkológie, miestnosť č. 112

Máte zaujem si prečítať aj ostatné materiály z programu SHAPE GI?

Pre prístup k dostupným materiálom SHAPE GI programu,
naskenujte prosím QR kód

Riadiaci výbor iniciatívy SHAPE:

- **Predseda:** Profesor Alberto Sobrero, onkológ, Taliansko
- Alexander Stein, onkológ, Nemecko
- Zorana Maravic, líderka advokácie pacientov, Srbsko
- Sarah Dauchy, psychoonkológ, Francúzsko
- Claire Taylor, onkologická zdravotná sestra, Spojené kráľovstvo
- Klaus Meier, lekárnik onkologickej nemocnice, Nemecko

Program MyDialogue je súčasťou iniciatívy „Podporte harmonizované postupy pre lepšie prežívanie pacientov (SHAPE)“, ktorý je programom pre pacientov a je financovaný spoločnosťou Servier a nespadá pod žiadanú značku.

Ďakujeme nášmu partnerovi Digestive Cancers Europe (DiCE) a jeho členom za spoluprácu a za zdieľanie pohľadov z perspektívy pacientov.

Register brožúr SHAPE:

- 0- MyMove – viac pohybu pri metastatickej rakovine tráviaceho traktu (mCRC/ mGC/ mPAC)
- 1- MyMood – starostlivosť o emocionálne zdravie pri metastatickej rakovine tráviaceho traktu (mCRC/ mGC/ mPAC)
- 2- **MyDialogue – vyťažte viac z rozhovorov s odborníkmi na zdravotnú starostlivosť**
- 3- MyFood – manažment výživy pri rakovine tráviaceho traktu
- 4- MyJourney – sprievodca cestou, ktorou si pacient prechádza pri rakovine tráviaceho traktu

Referencie

1. NHS Anglicko. Spoločné rozhodovanie. Dostupné na stránke: <https://www.england.nhs.uk/shared-decision-making/why-is-shared-decision-making/> (posledná návšteva: október 2019).
2. Coulter A, Haarter M, Moumjid-Ferdjauoi N, a kol. Európske skúsenosti so spoločným rozhodovaním. *IJPCM*. 2015; 5(1): 9-14.
3. Sackett D, Rosenberg W, Muir Grey J, a kol. Medicína založená na dôkazoch: čo to je a čo to nie je. *BMJ*. 1996; 312:71.
4. Národný inštitút pre excelentnosť v zdravotníctve a starostlivosti (NICE). Spoločné rozhodovanie. Dostupné na stránke: <https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-guidelines/shared-decision-making> (posledná návšteva: október 2019).
5. The King's Fund. Spoločné rozhodovanie realitou. Dostupné na stránke: https://www.kingsfund.org.uk/sites/default/files/Making-shared-decision-making-a-reality-paper-Angela-Coulter-Alf-Collins-July-2011_0.pdf (posledná návšteva: október 2019).
6. Prístup SHARE – základné kroky pri spoločnom rozhodovaní: Stručná referenčná príručka. Dostupné na stránke: <https://www.ahrq.gov/health-literacy/curriculum-tools/shareddecisionmaking/tools/tool-1/index.html> (posledná návšteva: október 2019).

